

Teamgids voor Meertaligheid (4)

Wijzer in het curriculum

Verken samen met je team
hoe je meertaligheid op
school een plek geeft

September 2022

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2022 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs:

Inge Jansen, Liesbeth Pennewaard

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN

1.8050.831

De vierde bijeenkomst

Meertaligheid op jullie school

We zijn alweer aanbeland bij de laatste bijeenkomst. Vandaag ga je consolideren en ontdekken of iedereen dezelfde kant op wil. Tot slot bedenk je hoe je verder gaat met meertaligheid op school. Hiervoor hebben jullie in de afgelopen bijeenkomsten samen een mooi fundament gelegd, waar je zelfstandig mee verder kunt. Maar nu eerst weer even delen.

1 Even delen

(20 minuten)

Het is weer tijd om terug te koppelen. Je weet inmiddels hoe het gaat. Voor de zekerheid vind je de vragen die iedereen beantwoordt hieronder nog een keer.

Hoe ging de praktijkopdracht?

1. Wat ging goed?
2. Waar liep ik tegenaan?
3. Welke tips heb ik voor mijn collega's?
4. Wie heeft er tips voor mij?
5. En herken je deze vraag nog: is de opdracht ook geschikt voor andere leerjaren, of zijn er dan aanpassingen nodig? Zo ja, welke?

Heeft de terugkoppeling iets opgeleverd dat je nog wilt aanpassen of aanvullen in het document Teambeelden, dan is dit de laatste kans om dat te doen. Beantwoord gelijk de vraag: welke inzichten hebben de praktijkopdrachten opgeleverd voor je school?

Tip

De ervaring doe je op in je eigen klas, maar stap regelmatig in de luchtballon voor de helikopterblik.

2 Consolideren

(40 minuten)

Een pas op de plaats om te ontdekken wat alles wat je hebt geleerd en ervaren, betekent voor je leerlingen en je school. Wat houdt je als team vast op weg naar je verhaal? Dat onderzoeken we in drie stappen. Je kijkt naar je leerlingen, naar jezelf en naar buiten en komt tot gezamenlijk gedragen bouwoverstijgende beelden.

A. Kijken naar je leerlingen

Wat zijn je ervaringen? Hoe ervaren de leerlingen de aandacht voor meertaligheid?

Als het gaat om hun persoonlijke ontwikkeling, denk dan aan:

1. sociaal-emotioneel
2. identiteit
3. houding

Als het gaat om hun taalontwikkeling, denk dan aan:

4. de ontwikkeling van hun eigen taal
5. leren van een nieuwe taal

In bijlage 1 vind je twee taartpunten. Met drie kopieën heb je voldoende taartpunten. De taartpunten samen vormen een taart. Knip alle taartpunten uit en verdeel ze over je team. Schrijf op elk taartpunt een van de vijf hierboven genoemde onderwerpen. Je houdt een taartpunt over die je naar eigen inzicht kunt gebruiken. Elk teamlid schrijft vervolgens op ieder taartstuk een reactie. Maak daarna samen de taart compleet en bekijk het resultaat. Kan de kers erop?

Leg in het document Teambeelden vast welke bouwoverstijgende uitspraken je niet wilt vergeten.

B. Kijken naar jezelf

Hoe sta je er eigenlijk zelf in als leraar? En hoe staan je erin als team? Misschien zie je jezelf als een beginner op het gebied van meertaligheid, maar voor je collega's lijkt je misschien wel een expert. Wij beschouwen je als ambassadeur, anders was je niet tot de vierde bijeenkomst gekomen.

Een klein onderzoekje is op zijn plaats. We stellen ieder van jullie vier ja/nee-vragen:

1. Vind jij positieve aandacht voor meertaligheid belangrijk?
2. Ben je bereid om alle talen op school te omarmen?
3. Ben je bereid om alle talen in te zetten bij het leren?

4. Voel je je nog onbekwaam?

Als jullie deze vier vragen allemaal met een ja beantwoorden, kun je als team verder.

Maar we horen je wel denken. Ook bij een 'ja' op de vierde vraag? Jazeker, want je bent lerende. Dat betekent dat je waarschijnlijk het gevoel hebt dat je nog niet genoeg weet en dat nog niet alles gaat zoals je wilt. De twee keer 'ja' op de eerste twee vragen laat zien dat je je niet tegen laat houden. En uit de derde 'ja' blijkt dat je bereid bent meertaligheid in je onderwijs te integreren. Meer is niet nodig voor een mooie start.

Tip

De beste manier om je te blijven ontwikkelen, is goed naar je leerlingen te blijven kijken en luisteren: wat hebben zij nodig en wat geven ze aan?

C. Kijken naar buiten

Het is nu tijd om te kijken naar hoe het eruit kan zien in de lespraktijk buiten de muren van je eigen klaslokaal.

Bekijk daarvoor samen de eerste tien minuten van de video [Werken aan taal met kleuters, tips voor een rijke taalomgeving](#). Maak individueel aantekeningen van wat je van waarde vindt.

Vergeet niet de tijd in de gaten te houden.

Besprek vervolgens samen wat je hebt gezien en gehoord. Welke ideeën worden door jullie allemaal gedragen? Noteer het antwoord in het document Teambeelden. Zijn jullie het eens dat deze ideeën een plek in jullie leerplan verdienen?

Tip

In de afgelopen bijeenkomsten ben je met elkaar in gesprek gegaan, heb je lesactiviteiten uitgeprobeerd en ben je vaardiger geworden in het positief omgaan met meertaligheid. De opbrengst hiervan heb je vastgelegd in het document Teambeelden. Aan jullie de taak om ook je collega's te enthousiasmeren. Bedenk hiervoor een leuke activiteit.

3 Waar staat het team

(20 minuten)

Tot zo ver heb je samen stilgestaan bij de meertalige ontwikkeling van leerlingen en heb je naar voorbeelden gekeken hoe anderen meertaligheid in de praktijk een plek geven. Het is tijd om het verhaal van je team compleet te maken.

Lees onderstaande vier uitspraken. Welke van deze vier adopteer je en vormen daarmee de basis van je verhaal?

- We waarderen het gebruik van talige diversiteit. We maken de talen zichtbaar.
- We zetten talige diversiteit in als middel om het welbevinden van leerlingen te ondersteunen. Leerlingen krijgen de ruimte om hun taal mee te nemen in de klas.
- We laten talige diversiteit aan bod komen als kennismaking met andere talen en taalvarianten. We zorgen voor een open houding naar verschillende culturen.
- We stimuleren het gebruik van talige diversiteit als hefboom tot leren met leeractiviteiten die leerlingen bewust maken van hoe ze talen kunnen benutten en welke strategieën ze daarbij in kunnen zetten.

Vink de uitspraken aan in het document Teambeelden en vul ze aan met mooie voorbeelden waar je collega's ook enthousiast van worden. Beantwoord tot slot de laatste vraag.

4 Praktijkopdracht

(10 minuten)

Vanaf dit punt zijn er meerdere scenario's mogelijk als het gaat om hoe nu verder. We geven er drie die je ook achtereenvolgens kunt doen:

1. We willen onze collega's erbij betrekken

Met de Kletsplot Meertaligheid, naar idee van de 3M-kletsplot van NHL Stenden, zie bijlage 2. Knip alle kaartjes met stellingen uit en stop ze in een glazen pot. Trek om de beurt een kaartje en wissel met elkaar van gedachten. Hoe kijken je collega's naar talige diversiteit op school?

2. We willen komend jaar ervaring opdoen met talensensibilisering

Maak hiervoor een jaarplanning met bijlage 3. Orden de kaartjes met de activiteiten per leerjaar. Welke passen bij het onderwijs dat je voor ogen hebt en hebt verwoord in het document Teambeelden? Het gaat dan nog niet over hoe je talenkennis inzet bij het leren.

Tip

Als je een aantal activiteiten per leerjaar hebt gekozen, maak er dan per leerjaar een kalender van. Verdeel de activiteiten bijvoorbeeld over de

seizoenen: winter, voorjaar, zomer en herfst. Hang de kalender op in de lerarenkamer.

3. We gaan ervoor en integreren meertaligheid in ons leerplan

Je bent enthousiast en weet waar je naar toe wilt. Dan kun je gaan nadenken over het leerplan. Wat betekent meertaligheid voor je onderwijs? Dat gaat verder dan talensensibilisering. Het gaat dan ook over hoe je talenkennis inzet bij het leren. We hebben negen leerplanvragen voor je in bijlage 4 die je met de beschrijvingen in het document Teambeelden kunt beantwoorden. Als je deze vragen in samenhang met elkaar beantwoordt, staat je leerplan in de steigers.

Wil je meer weten over het ontwikkelen van een curriculum? Neem dan een kijkje in de [curriculumwaaier](#). Daar vind je onder punt drie de uitleg van het curriculumspinnenweb.

Tip

Een leerling die zich meertalig ontwikkelt, doet dat niet alleen op school. Zorg daarom voor betrokkenheid van alle ouders bij het ontwikkelen van een curriculum waarin meertaligheid een plek heeft. Bekijk eens de brochure [Hoe kun je meertalige ouders bereiken en ondersteunen](#).

5 Kijk-luister-leesvoer

(5 minuten)

Om te kijken

In deze video praat Piet van Avermaet over [de rol van leraren bij het ondersteunen van meertalige kinderen](#).

Ook de video uit opdracht 2 is de moeite waard om af te kijken: [Werken aan taal met kleuters, tips voor een rijke taalomgeving](#).

Niets om te luisteren, wel vier keer lezen

Lees meer over [recente ontwikkelingen rondom het inzetten van alle in het onderwijs aanwezige talen](#). Een artikel van dr. Joana Duarte.

Onderzoek welke [tips van de routekaart van de Rutu Foundation](#) je inspireren.

In [dit document](#) vind je antwoord op veel interessante vragen vanuit leraren, ouders en beleid.

Lees meer over de [bouwstenen van effectieve meertalige didactiek](#).

Overzicht voor de voorzitter

Ben jij de voorzitter?

Dan ben jij de persoon die de bijeenkomsten uitvoert zoals de agenda aangeeft. Verder zorg je dat:

- je de bijeenkomsten organiseert met voldoende tijd ertussen om de praktijkopdracht uit te voeren;
- elk teamlid een uitdraai heeft van de agenda van de bijeenkomst;
- alle werkbladen van de agenda bij de hand zijn tijdens de bijeenkomst zoals beschreven;
- alle links even zijn gecheckt;
- je de agenda voorleest tijdens de bijeenkomst.

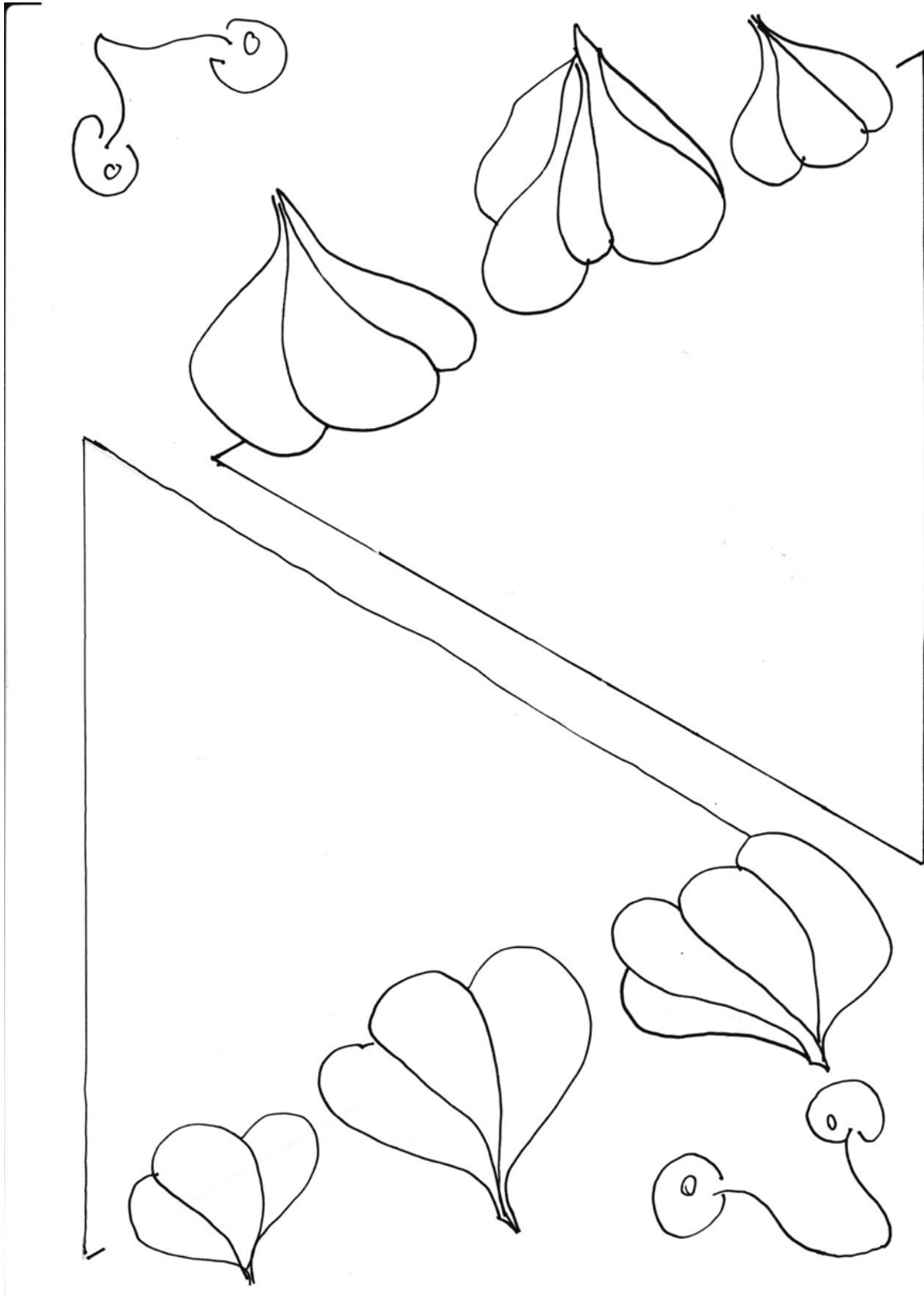
Je staat er niet alleen voor

Je bent als team samen verantwoordelijk voor het doorlopen van het proces en de opbrengsten ervan. Zo zorg je er samen voor dat jullie na afloop een goed beeld hebben van de meerwaarde en mogelijkheden van meertaligheid in je lespraktijk. De komende tijd blijft het pionieren en stel je het steeds weer bij. Wat werkt wel, wat ga je anders doen?

Agendapunten bijeenkomst 4	Duur	Doel	Werkbladen
1. Even delen	20 min	Uitwisselen van ervaringen	Document Teambeelden
2. Consolideren	40 min	Terugblik op ontwikkeling van jezelf en je leerlingen en een blik naar buiten	Bijlage 1: 3 x printen Document Teambeelden
3. Wat wordt ons verhaal?	20 min	Vooruitkijken	Document Teambeelden
4. Praktijkopdracht	10 min	Op welke wijze gaan jullie zelfstandig verder?	Bijlage 2: 1x printen of Bijlage 3: overzicht per leerjaar 1 x printen op A3, alle activiteiten 1x pp Bijlage 4: 1x pp
5. Kijk-, luister-, leesvoer	-	Kijken en lezen ter verdieping	Zie links in Teamgids

--	--	--	--

Bijlage 1 Taartpunten

Bijlage 2 Kletsplot

<p>Houding tegenover talige en culturele diversiteit</p> <p>Als leerlingen thuis een andere taal spreken dan het Nederlands, loopt een leerling een achterstand op.</p>	<p>Houding tegenover talige en culturele diversiteit</p> <p>Leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, zullen de Nederlandse taal nooit goed machtig worden.</p>	<p>Houding tegenover talige en culturele diversiteit</p> <p>We stimuleren op onze school meertalige leerlingen trots te zijn op hun meertalige achtergrond.</p>
<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>Op onze school staan we toe dat leerlingen hun thuistaal mogen inzetten (tijdens de lessen).</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>De schoolbibliotheek mist boeken in de verschillende thuistalen van alle leerlingen.</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>Omgang met talige en culturele diversiteit verdient een plek in de visie van onze school.</p>
<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>We hebben op school zicht op hoe onze leerlingen hun thuistalen gebruiken om sociale relaties vorm te geven.</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>Ik heb zicht op de thuistalen van mijn leerlingen en hun houding ten aanzien van hun eigen en elkaars thuistalen.</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p> <p>Ik weerspiegel de talige en culturele diversiteit in de samenleving in mijn lessen en lesmateriaal.</p>

<p>Omgang met talige diversiteit op school</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p>	<p>Omgang met talige diversiteit op school</p>
---	---	---

Ik check bij mijn meertalige leerlingen regelmatig of ze een vraag of nieuwe lesinhoud goed hebben begrepen.	Ik vraag feedback aan collega's op mijn meertalige lespraktijk.	In ons schoolteam wisselen we vaak lesideeën uit om de talige en culturele diversiteit van onze leerlingen te benutten.
Omgang met talige diversiteit op school Ik ben in staat om leerlingen te stimuleren hun thuishalen als bron te benutten.	Omgang met talige diversiteit op school Ik ben in staat om samen met leerlingen regels op te stellen voor het gebruik van verschillende talen in de klas.	Contact met ouders We bouwen als school een goed contact op met alle ouders, ook wanneer ze de Nederlandse taal minder goed machtig zijn.
Contact met ouders Op school bieden we ouders met verschillende talige en culturele achtergronden een veilige sfeer.	Vul aan...	Vul aan...

Bijlage 3 Overzicht per leerjaar

Kleuters	
Groep 3	
Groep 4	

Groep 5	
Groep 6	
Groep 7	
Groep 8	

Nieuwe leeractiviteiten		
<p>Voornamen Meertalig bewustzijn</p> <p>Uit welke taal komt de voornaam? Wat betekent de naam? - bron 1</p>	<p>Dierengeluiden Meertalig bewustzijn</p> <p>Welke geluiden maken dieren in verschillende talen? - bron 2</p>	<p>Nieuwjaarswens in alle talen Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen schrijven (met hulp van ouders) een nieuwjaarswens - bron 3</p>
<p>Poëzie Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Leerlingen vertalen een Nederlands gedicht in hun thuistaal - bron 4</p>	<p>Filosoferen over taal Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen bedenken of kiezen een woord in de thuistaal. Waar doet het de kinderen aan denken? - bron 5</p>	<p>Op onderzoek Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen gaan op onderzoek op school. Hoeveel talen worden er gesproken? Welke talen worden er het meest gesproken, welke taal is uniek? - bron 6</p>
<p>Meertalig voorlezen Meertalig bewustzijn</p> <p>Lees een Nederlands boek en vraag een van de ouders het boek in de thuistaal voor te lezen - bron 7</p>	<p>Playlist Meertalig bewustzijn</p> <p>Zoek rondom een thema liedjes in allerlei talen. Vraag ouders om hulp - bron 8</p>	<p>Geluiden rondom de wereld Talen rondom de wereld</p> <p>Welke geluid maken mensen in verschillende landen als ze bijvoorbeeld niezen of wegrennen? - bron 9</p>

<p>Gebruik de thuistalen Meertalig bewustzijn</p> <p>Feliciteer leerlingen in hun thuistaal/ begroet leerlingen steeds in een andere taal - bron 10</p>	<p>Doe, speel en zing mee Meertalig/cultuur bewustzijn</p> <p>Speel met elkaar spelletjes uit andere landen - bron 11</p>	<p>Pre-teaching prentenboek Meertalig/cultuur bewustzijn</p> <p>Leerlingen uit de bovenbouw helpen jongere kinderen met lezen door pre-teaching - bron 12</p>
<p>Meertalig elfje Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Leerlingen schrijven een elfje in de thuistaal en het Nederlands - bron 13</p>	<p>Rekentaal Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Ontdek met je leerlingen hoe je telt in verschillende talen en hoe ziet het schrift eruitziet - bron 14</p>	<p>Mijn taal, mijn verhaal Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen schrijven een eigen verhaal in de thuistaal en in het Nederlands - bron 15</p>
<p>Wereldse talen Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Maak samen met de leerlingen posters van veelgebruikte woorden/zinnen in de klas en vertaal ze in alle voorkomende thuistalen - bron 16</p>	<p>Vriendschapswolk Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen beschrijven elkaars positieve eigenschappen in het Nederlands en in de thuistaal en presenteren hun wolk - bron 17</p>	<p>Fluisterspelletje Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen fluisteren woorden uit allerlei talen door. Wat is het resultaat? - bron 18</p>

<p>Mijn huis, jouw huis Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen stellen hun huis aan elkaar voor - bron 19</p>	<p>Vriendenbingo Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen leren elkaar en elkaars talenkennis beter kennen - bron 20</p>	<p>Eet smakelijk Meertalig en cultureel bewustzijn</p> <p>Ontdek met de kinderen hoe gerechten uit andere landen heten en smaken - bron 21</p>
<p>Winkeltje spelen Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Ontdek met leerlingen verschillende schrifttekens en de verschillen en overeenkomsten - bron 22</p>	<p>Teken een liedje Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen luisteren naar een liedje in diverse talen en tekenen wat ze gehoord hebben - bron 23</p>	<p>15 tellen in de rimboe Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Tellen in verschillende talen in de gymles - bron 24</p>
<p>Je taal kleurt de wereld Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen ontdekken dat niet ieder woord in een andere taal te vertalen is - bron 25</p>	<p>Lettermonster Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Kleuters ontdekken op speelse wijze andere lettertekens dan het Latijnse schrift - bron 26</p>	<p>Gebarentaal Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen ontdekken verschillen tussen gebarentalen en gesproken taal - bron 27</p>

Eigen idee	Eigen idee	Eigen idee
Leeractiviteiten waarmee je al kennis hebt gemaakt		
<p>Talenpaspoort maken Meertalig bewustzijn</p> <p>Leerlingen verbeelden welke talen ze gebruiken - bron 28/bijeenkomst 1</p>	<p>Waar komen de mensen vandaan? Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Leerlingen luisteren naar fragmenten in verschillende dialecten. Weten leerlingen waar in Nederland de mensen wonen? - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Dialecten op een rij Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Welke dialecten en streektalen zijn er in Nederland? -bron: uit bijeenkomst 2</p>
<p>Straattaal Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Leerlingen verkennen welke straattaalwoorden zij kennen en/of gebruiken - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Maak samen een rap Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Leerlingen schrijven een rap en maken gebruik van straattaal - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Woorden vergelijken Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Leerlingen vergelijken woorden uit een dialect/streektaal met het Nederlands - bron: uit bijeenkomst 2</p>

<p>Voorlezen in dialect Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Lees een boek/gedicht voor in dialect - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Een dialectspreker op de koffie Taalvariatie binnen een taal</p> <p>Nodig iemand uit in de klas die een dialect spreekt en ga in gesprek - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Talen zichtbaar maken Talen over de wereld</p> <p>Geef op een wereldkaart aan hoe een taal verspreid is over de wereld - bron: uit bijeenkomst 2</p>
<p>Thuistalen in kaart brengen Talen over de wereld</p> <p>Welke talen spreken de leerlingen en waar komen die talen vandaan? - bron: uit bijeenkomst 2</p>	<p>Woorden rond een thema of lied Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Maak met leerlingen en ouders woordenlijsten van kleuren, troostwoorden, woorden uit het thema - bron: uit bijeenkomst 2 + nr. 29</p>	<p>Meertalig tellen Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Leerlingen leren in verschillende talen tellen - bron 30</p>
<p>Talen vergelijken Metalinguïstisch bewustzijn</p> <p>Kun jij achterhalen welke talen gebruikt zijn? - bron: bijeenkomst 2</p>	<p>Liedjes in alle talen Meertalig bewustzijn</p> <p>Samen met de leerlingen liedjes in verschillende talen zingen - bron 31</p>	<p>Welkom in alle talen Meertalig bewustzijn</p> <p>Schrijf op de deur/in de hal het woord 'welkom' in alle aanwezige talen - bron: bijeenkomst 2</p>

Overzicht van de gebruikte bronnen

Bron 1	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (lager), https://carap.ecml.at/tabid/2313/PublicationID/14/Default.aspx
Bron 2	thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 30
Bron 3	bf de plaats van thuishalen-def.pdf (metrotaal.be)
Bron 4	affiche-Hagen.pdf (hanshagen.nl)
Bron 5	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (lager)
Bron 6	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (lager)
Bron 7	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (kleuter) + Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p. 15
Bron 8	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (kleuter)
Bron 9	www.meertaligheid.be Geluiden in verschillende talen, thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 30
Bron 10	bingo-poster.pdf (meertaligheid.be)
Bron 11	Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p. 11
Bron 12	Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p. 23
Bron 13	Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p. 33
Bron 14	Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p. 36
Bron 15	Lesactiviteiten meertaligheid - SLO , p.43
Bron 16	40 Les 07-12 TZ Wereldse talen.pdf (3mproject.nl)
Bron 17	33 Les 07-12 TZ Vriendschapswolk.pdf (3mproject.nl)
Bron 18	56 Les 04-12 T Fluisterspelletje.pdf (3mproject.nl)
Bron 19	thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 20
Bron 20	thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 36
Bron 21	thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 70
Bron 22	thuis-spreek-ik-ook-aangepast.pdf (meertaligheid.be) , p. 67
Bron 23	input deelnemers def.pdf (levendetalen.nl) , p.17
Bron 24	01 Les 04-12 TZ Rimboe.pdf (3mproject.nl)
Bron 25	https://carap.ecml.at/tabid/2313/PublicationID/165/Default.aspx
Bron 26	https://carap.ecml.at/tabid/2313/PublicationID/160/Default.aspx

Bron 27	https://carap.ecml.at/tabid/2313/PublicationID/161/Default.aspx
Bron 28	45 LES 7-12 T Taalportret.pdf (3mproject.nl) , https://www.brusselvoltaal.be/2-wie-zijn-mijn-leerlingen/talenprofiel-van-leerlingen
Bron 29	Aan de slag met meertaligheid in jouw klas dag van de thuistaal 2022 (kleuter)/ 44 LES 4-12 TV Woordenboom.pdf (3mproject.nl)
Bron 30	54 Les 04-09 TZ Meertalig tellen.pdf (3mproject.nl)
Bron 31	bf de plaats van thuishalen-def.pdf (metrotaal.be)

Als er op het kaartje als bron bijeenkomst 2 staat vermeld, vind je in bijlage 1 van bijeenkomst 2 de uitleg.

Bijlage 4 Negen leerplanvragen

<p>Waarheen leren zij?</p>	<p>Op nationaal niveau staan alle doelen beschreven, zie Leerplan in beeld.</p> <p>Welke doelen meertaligheid voeg je daaraan toe?</p>
<p>Wat leren zij?</p>	<p>De leerinhouden zijn vaardigheden, kennis en houdingen die zijn afgeleid van de kerndoelen en referentieniveaus. SLO heeft ze voorbeeldmatig uitgewerkt.</p> <p>Welke kennis en vaardigheden meertaligheid voeg je daaraan toe? En hoe neem je daarin een open houding mee?</p>
<p>Hoe leren zij?</p>	<p>Leeractiviteiten laten zien welke pedagogisch-didactische keuzes leraren maken en daarmee hoe ze hun leerlingen zien leren.</p> <p>Wat zijn de pedagogisch-didactische kenmerken van je meertalige activiteiten? Mogen leerlingen in de eigen taal overleggen? In welke talen geef je instructies?</p>
<p>Wat is de rol van de leraren bij het leren?</p>	<p>Wie draagt er allemaal bij aan het leerproces van de leerlingen en vanuit welke rol? Het gaat dan bijvoorbeeld om rollen als leerkracht, ambulante begeleider, gastspreker, ...</p> <p>Wie – of welke rollen – krijgen te maken met je meertalige ambitie? En wat is de rol van de ouders?</p>
<p>Waarmee leren zij?</p>	<p>Bij deze draad gaat het om alle leermaterialen van methodes, zelf: ontwikkelde projecten of lessen, digitale bronnen, ...</p> <p>Welke materialen heb je nodig voor je meertalige activiteiten?</p>
<p>Met wie leren zij?</p>	<p>Met groeiperingsvorm bedoelen we de verschillende manieren waarop leerlingen leren in de school en in de klas: individueel of in groepen (heterogeen, homogeen, niveau, interesse).</p>

	<p>Wat verandert er aan de groeperingsvormen als je meertaligheid in je curriculum opneemt?</p>
<p>Waar leren zij?</p>	<p>Onder leeromgeving verstaan we alle omgevingen waar het leren plaatsvindt: op school, in de omgeving, thuis, ...</p> <p>Wat verandert er aan de leeromgevingen als je meertaligheid in je curriculum opneemt?</p>
<p>Wanneer leren zij?</p>	<p>Scholen bepalen zelf de uren tabellen voor vakken of leergebieden, de verdeling van uren over het jaar, de week, de dag.</p> <p>Als je bijvoorbeeld verschillende talen gebruikt om goedemorgen te wensen, dan kost het geen extra tijd. Als je een talenpaspoort maakt wel. Bedenk dan wat je minder gaat doen.</p>
<p>Hoe wordt hun leren getoetst?</p>	<p>In de klas richt toetsen zich op de mate waarin leerlingen de leerdoelen bereiken of ernaartoe op weg zijn: deze beoordeling kan zowel formatief als summatief zijn.</p> <p>Hoe ga je meertaligheid evalueren? En welke talen mogen dan ingezet worden?</p>